

Església de Sant Simeó de Centelles

Rajadell

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Centelles. NO del terme.
Emplaçament A 450 metres al SE del mas Centelles, pel camí que va del Mas Centelles a Cal Tàssies.
Alçada: 560

Coordenades:

Latitud: 41.74832
Longitud: 1.66497
UTM Est (X): 389000
UTM Nord (Y): 4622694

Classificació

Número de fitxa 08178 - 5
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval Romànic
Segle XI-XV
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Després de l'excavació es consolidaren els murs amb ciment i s'abocà sal a l'interior de l'església per evitar el creixement de la vegetació. El jaciment, actualment, presenta força vegetació.
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL Catàleg bens protegits 2014 (com BCIL num.2; com a AEA num. 23)
Número inventari Si. IPA i CC.AA.
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil

Ús actual:	Científic
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. Cad: 08177A00100033
Autoria de la fitxa	PEP 1993 (Jordi Piñero)/ OPC 2017-2021
Data de registre de la fitxa:	dc., 22/07/2020 - 02:00

Descripció

Les restes conservades i exvavades de l'església consisteixen en una construcció rectangular amb dos absis aparentment contraposats (l'un orientat a llevant i l'altre a ponent). L'absis de ponent (romànic), semicircular, exteriorment fa una base d'uns 50 cms, amida 3,80 m de diàmetre, i té (o tenia) una lesena (pilastra cega) al centre, de 55 x 15 cm (i 50 d'alçada). El de llevant, més gran, té un diàmetre de 4'90 m. Els murs, d'una gruixària d'entre 1 m. i 1'20 m, s'han conservat amb una alçada d'entre mig i dos metres. Estan fets amb pedres rectangulars ben escairades. L'aparell és més regular a l'absis ponentí. L'edifici presenta murs adossats a tramuntana i a migdia. L'existència dels dos absis no suposa, com s'havia dit, un temple de tipologia de doble absis. Segons queda pales arran de l'excavació arqueològica duta a terme, aquest fet es deu a la sobreposició de tres fases constructives diferenciades.

La primera fase correspon a la primitiva església, de planta rectangular irregular (trapezial; amb les parets divergents cap a llevant), datada al segle XI pel tipus de parament fet amb carreus allargats. Són d'aquesta fase l'absis de ponent i part dels dos murs laterals. Les dimensions de la primitiva església, orientada E-O, eren: 12,75 metres de llarg per 7 d'ample. La nau es més ampla que llarga (5 x 4m). Durant l'excavació van aparèixer dins el recinte interior cinc sitges (d'una fondària mitjana de 11,40 metres) que corresponen a aquesta primera fase.

En una segona fase es va reestructurar l'església tot construint l'absis de llevant i un mur interior que cega el primer absis. (Per tant mai van existir dos absis contraposats contemporàniament; el nou es va fer segurament amb el propòsit de normalitzar l'orientació de l'església). La datació d'aquesta fase correspondria a la primera meitat del segle XIII (en tot cas anterior al 1250). A aquesta fase corresponen, a més de l'absis de llevant, part dels murs (amb carreus més grossos i escairats), uns graons i l'empedrat del presbiteri est. Aquí va aparèixer un enterrament secundari (modificació d'un enterrament previ), sota la posició que ocupava l'altar. La remodelació arquitectònica d'aquesta segona fase va ser poc curosa i deuria provocar la caiguda de la volta. Tal vegada, l'antic absis de ponent es deuria emprar com a sagristia. El portal era a migdia.

La tercera fase correspon a l'edificació d'un mas adossat a l'església (ja reformada), que es pot datar a partir de finals del segle XIV, però segons la documentació, ja existia a la segona meitat del XIII. Es tracta dels murs de migdia, que defineixen una planta ortogonal (de 12 x 12 metres com a mínim), possiblement sustentada amb arcs i un envigat de fusta. Dins aquesta habitació s'hi va trobar un graner format per dos dipòsits. Aquest edifici sofrí una repavimentació posterior en la qual s'elevà amb terra el pis al nivell del presbiteri, segellant definitivament les sitges. Aquest nou nivell fou transitat a partir de mitjans del segle XV, doncs s'hi van trobar fragments de ceràmica amb reflexes metàl·lics.

Observacions:

Situada a l'extrem NO d'un petit promontori totalment emboscats (amb pins) que sobressurt en un entorn pla, amb conreus, a 450 m. al SE del Mas Centelles. S'hi accedeix pel camí que va del Mas Centelles al Reguer de Centelles o Cal Tàssies.

Sant Simeó és, juntament amb Sant Amanç i possiblement una part de Santa Llúcia, l'únic exemple de romànic al terme de Rajadell. Es tracta d'una església rural, modesta, que presenta un aspecte molt original com són els dos absis aparentment contraposats.

El 1985 l'església, que es trobava enrunada des de feia segles, va ser objecte d'una sèrie

d'intervencions per part dels Amics de l'Art Romànic del Bages, les quals van posar al descobert l'estructura arquitectònica amb els dos absis. Arran d'aquest fet es planteja la necessitat de consolidar les estructures i dur a terme una excavació arqueològica regular. Aquesta es va realitzar amb l'aval científic de la Universitat de Barcelona i una subvenció del Servei d'Arqueologia de la Generalitat, mitjançant dues campanyes d'excavacions desenvolupades els mesos d'octubre i novembre de 1988 i de setembre a novembre de 1989. Les excavacions van confirmar les tres etapes constructives (els tres edificis). Els materials recollits a l'excavació estan dipositats al Museu Comarcal de Manresa. El material més destacat que es recollí durant les excavacions consisteix en una llàntia d'oli sencera del segle XIV o començaments del XV, fragments d'una setrillera de vidre i fragments de ceràmica en verd i manganés, així com alguns fragments escadussers de ceràmica ibèrica (considerades com aportacions de l'entorn).

La campanya de prospecció efectuada l'any 2002 va proporcionar, en les immediacions, materials ibèrics, romans, tardoantics i al·lt medievals, que podrien indicar l'existència d'un altre jaciment als voltants, d'època ibèrica i/o romana.

Durant les tasques de revisió de la Carta Arqueològica, el desembre de 2010, es van observar diversos fragments d'àmfora romana en una zona a ponent de l'església, dins el bosc, que reforcen la presència d'un possible assentament romà anterior.

Actualment (2020) el jaciment es accessible, però amb dificultats (acces no senyalitzat i sense camí) i es troba força deteriorat i envaït de vegetació.

Història

Les primeres referències documentades són dels anys 1025-1050 i 1150-1154, quan l'església de Sant Simeó apareix esmentada en els llistats de les parròquies del bisbat de Vic. El 1296 se la cita completa, amb el nom de Sant Simeó de Centelles. Els ocupants de l'església eren la família Morera. Hom suposa que aviat va perdre la categoria de parròquia, ja que a partir d'aquest moment no apareix més en els llistats (per exemple, no apareix a la de 1361). Devia ser segregada a sant Amanç, sufragània de la parròquia de Sant Iscle i santa Victòria de Rajadell. Tot i això, es coneixen altres fonts que permeten corroborar, tot i no ser parròquia, l'existència de l'església fins al final de l'edat mitjana. Per exemple, es documenta al 1297 una casa i un hort situats "apud Sanctum Simeonem". Es tracta sens dubte de la casa excavada adossada a l'església. El 1306 Sant Simeó apareix esmentat com a oratori, i el 1387 se sap que al pla de Sant Simeó hi havia dos masos: el de Sant Simeó i el d'Eguals. Al segle XV (i probablement ja des de finals del XII, quan va deixar de ser parròquia) el lloc de Sant Simeó es troba adscrit a Sant Amanç de Rajadell. Podem suposar que des d'aquest moment ja només fou utilitzada com a oratori pels habitants dels masos de la rodalia .

El conjunt format per l'església i la casa perviuen fins un moment imprecís del segle XVI, en que s'abandona i esdevé un conjunt de ruïnes. En aquest segle ja no es troba cap referència. L'edifi ja estava en ruïnes, ja que el 6 de maig de 1615 Joan Centelles, hereu del mas Centelles, demana al Vicari general de Vic permís per reedificar la capella a l'actual mas Centelles, encara avui existent (fitxa 7), també dedicada a Sant Simeó. Segurament s'aprofità material constructiu de l'església vella i de l'antic mas per construir la nova.

La capella correspon al Mas Centelles (fitxa 52), un mas molt antic que al 1248 va ser venut pel senyor de Rajadell a un ciutadà de Manresa, com a alou lluire i franc. Va ser explotat com a alou lliure per la família Morera i al segle XV consten com a propietaris els Centelles, que devien adoptar com a cognom el topònim del lloc.

Bibliografia

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES (1985). Sant Simeó de Centelles: es descobreixen importants vestigis. Amics de l'Art Romànic del Bages. Butlletí num. 10. Manresa. P. 95.

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES (1985). Sant Simeó de Centelles: església amb absis contraposats. Amics de l'Art Romànic del Bages. Butlletí num. 11. Manresa. PP. 107-109.

BENET i CLARÀ, Albert. L'organització parroquial al Bages els segles XI-XV. Amics de l'Art Romànic. Butlletí num. 24. Manresa. PP. 264-273.

JUNYENT/MAZCUÑAN (1984). Catalunya Romànica, Vol. XI (El Bages). Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana. PP. 359-360.

AA.VV. (1981). Gran Geografia Comarcal de Catalunya, vol. 2 (El Bages, el Berguedà i el Solsonès). Barcelona. Enciclopèdia Catalana S. A. P. 126.

S/Autor. Centelles, de la Parròquia de Rajadell. Capelles i santuaris del bisbat de Vic. Hoja diocesana, 3189. Vic, 28 de maig de 1972.

RAFAT i SELGA, Francesc (1985). Esglésies i Capelles del terme de Rajadell. Rajadell.

SÁNCHEZ, E; SUNYOL, M; TORRAS, M (1992). El jaciment medieval de Sant Simeó de Centelles (Rajadell). Campanyes de 1988 i 1989. Miscel·lània d'Estudis Bagencs, 8: Arqueologia i patrimoni a la Catalunya Interior. Manresa. Centre d'Estudis del Bages. PP. 103-120.

SITJES i MOLINS, Xavier (1986). Esglésies romàniques de Bages, Berguedà i Cardener. Manresa. Llibreria Sobrerroca.

SITJES i MOLINS, Xavier (1987). Esglésies catalanes d'absis oposats. Dovella, num. 24. Manresa. PP. 5-9.

RAFAT i SELGA, FRANCESC. (1987) Capítol "Rajadell" a Història del Bages II. Parcir edicions. 1987 p. 203-220

Martí, R.; Colomer, J.(2002): Memòria del projecte "Prospeccions als Monistrols del Bages", 2002. Arxiu Servei d'Arqueologia i Paleontologia. Núm. Reg. 5028.

Sánchez, E.; Sunyol, M.; Torras, M.(1988-1989): Memòria de l'excavació realitzada a l'església de Sant Simeó de Centelles (Rajadell, Bages). Arxiu Servei d'Arqueologia i Paleontologia. Núm. Reg. 235 i 871.

PLADEVALL, ANTONI (1972). Capelles i santuaris del Bisbat de Vic. Sant Simeó de Centelles de la parròquia de Rajadell. Hoja Diocesana 3189. Vic

